StV asiantuntijalausunto 4.11.2025 HE 113/2025

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
Anna Haverinen, erityisasiantuntija

Päähuomiot

1. **Hallituksen esityksestä puuttuvat pitkälti teknologian hyödyntämiseen kannustavat elementit, joten sen vaikutukset erityisesti ikääntyneiden palveluihin ovat vähäiset**
2. **Hallituksen esityksen vaikutukset voivat kokonaisuudessaankin jäädä vähäisiksi sosiaalihuollossa ja -palveluissa**
3. **Hallituksen esityksessä ei ole huomioitu lainkaan esityksen vaikutuksia hyvinvointialueiden kustannusten lisääntymiseen**

HYVIL

Hallituksen esityksestä puuttuvat pitkälti teknologian hyödyntämiseen kannustavat elementit, joten sen vaikutukset erityisesti ikääntyneiden palveluihin ovat vähäiset

Käytännössä ne yksiköt, joiden mitoitus on tällä hetkellä 0,6, eivät voisi lainkaan hyödyntää jatkossakaan teknologiaa henkilöstömäärän määrittelyssä, vaikka tosiasiassa niillä olisi käytössä tismalleen sama henkilöstömäärään vaikuttava teknologia kuin yksikössä, jossa mitoitus on esim. 0,65.

Lisäksi ne yksiköt, joissa mitoitus on tällä hetkellä alle 0,04 yli lakisääteisen vähimmäismitoituksen, eivät hyötyisi täysimääräisesti teknologian käyttöönotosta, sillä ne eivät voisi vähentää henkilöstömitoitusta lain sallimaa 0,04:ää kokonaisuudessaan, vaikka niillä olisi jo nyt tai tulevaisuudessa välittömään asiakasaikaan vaikuttavaa teknologiaa laajasti käytössään.

Tämä nyt esitetty vanhuspalvelulainmuutos olisi siten näiden yksiköiden osalta ilman merkitystä eikä toisi kannusteita teknologian hyödyntämiselle.

HYVIL

Hallituksen esityksen vaikutukset voivat kokonaisuudessaankin jäädä vähäisiksi sosiaalihuollossa ja -palveluissa

Esityksen 47 §:n 1 momentin määrittely, jonka mukaan käyttöön otettavien teknologisten ratkaisujen soveltuvuus asiakkaan palveluihin ja toimenpiteisiin tulee arvioida asiakkaan palvelutarvetta arvioitaessa ja asiakassuunnitelmaa laadittaessa, rajoittaa mahdollisuuksia teknologian hyödyntämiseen koko sosiaalihuollon asiakkuusprosessin näkökulmasta.

Tärkeää olisi, että myös **palvelun toteuttamisen yhteydessä** voidaan arvioida, voidaanko teknologiaa hyödyntää asiakkaan palvelussa

Käytännössähän palvelun toteuttaja (palvelun tuottaja) tuntee asiakkaan usein huomattavasti paremmin kuin palvelutarpeen arvioija/asiakassuunnitelman laatija, joka välttämättä ei ole esim. käynyt lainkaan asiakkaan kotiympäristössä tai on tavannut asiakkaan vain vähän aikaa.

HYVIL

Pykälämuutosehdotukset:

SHL:n 39 §:n uusi kolmas momentti tulisi muotoilla: ”Asiakassuunnitelmaa laadittaessa ja **toteutettaessa** on arvioitava, voidaanko asiakkaan palvelutarpeisiin vastata teknologisilla ratkaisuilla ottaen huomioon, mitä 47 §:ssä säädetään.”

SHL 47 §:n 1 mom toinen virke tulisi muotoilla: ”Käyttöön otettavien teknologisten ratkaisujen soveltuvuus asiakkaan palveluihin ja toimenpiteisiin tulee arvioida hänen palvelutarvettaan arvioitaessa, hänen asiakassuunnitelmaansa laadittaessa **ja hänen palveluaan toteutettaessa.**

Vanhuspalvelulain 16 §:n uusi kolmas momentti tulisi muotoilla: ” Asiakassuunnitelmaa laadittaessa **ja toteutettaessa** on arvioitava, voidaanko asiakkaan palvelutarpeisiin vastata teknologisilla ratkaisuilla ottaen huomioon, mitä **sosiaalihuoltolain** 47 §:ssä säädetään.

HYVIL

Hallituksen esityksessä ei ole huomioitu lainkaan esityksen vaikutuksia hyvinvointialuiden kustannusten lisääntymiseen

- Esityksestä puuttuvat mm.
  - uuden teknologian käyttöönottoon liittyvät
    - investointikustannukset
    - asiakastiedon käsittelyyn liittyvien ratkaisujen kustannukset (mm. asiakastieto- ja suojausvaatimukset)
    - tietoturvallisuuteen ja varautumiseen liittyvät kustannukset (uusi teknologia ja siinä liikkuva tieto avaa ns. portin myös hyvinvointialueiden tietovarantoihin, joihin varautuminen teknologiakohtaisesti lisää kustannuksia)

HYVIL

Lisäksi

- Hallituksen esitys ei sisällä turva-auttamispalvelun määrittämistä hyvinvointialueiden järjestämisvelvoitteeseen. Uuden velvoitteen säätäminen hyvinvointialuille edellyttäisi sitä, että hallituksen esitys sisältäisi perusteellisen vaikutusten arvioinnin ja hyvinvointialueille tulevan uuden tehtävän edellyttämän rahoituksen.

- Sen sijaan nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys sisältää asiakasmaksun asiakassuunnitelmaan sisältyvälle palvelulle, jolla vastataan asiakkaan kiireelliseen avuntarpeeseensa käyttäen sosiaalihuoltolain 47 §:ssä tarkoitettua teknologista ratkaisua.

- Tällaista palvelua ei sosiaalihuoltolaissa ole

HYVIL

Kiitos

CC BY

www.hyvil.fi